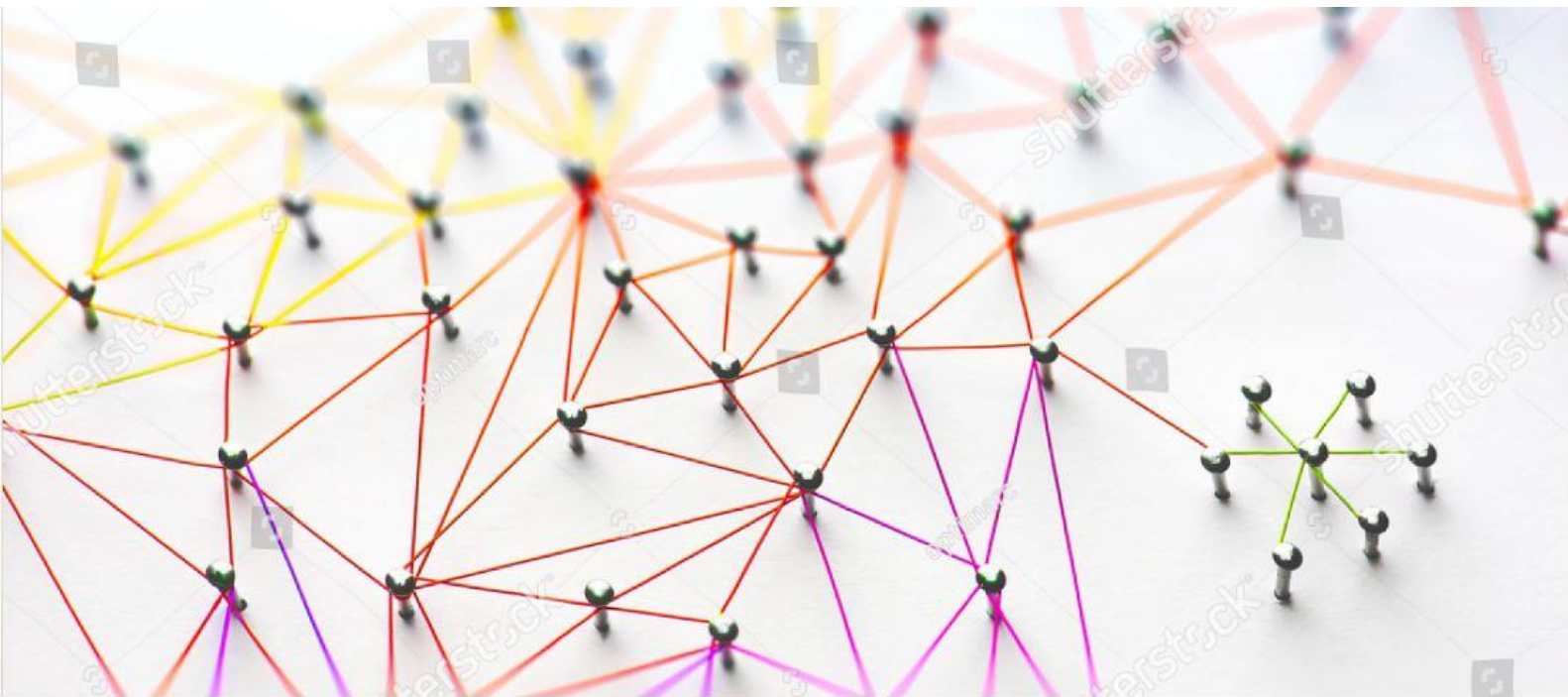

CONCEPT

NOVEMBER 2022

Regionaal Beleidsplan Crisisbeheersing 2023-2026

Verbinden en Versterken

Regionaal Beleidsplan Crisisbeheersing 2023-2026

Verbinden en Versterken

© Veiligheidsregio Kennemerland
Zijlweg 200
2015 CK Haarlem
Postbus 5513
2000 GM Haarlem
023-5159500
www.vrk.nl
Versie: concept november 2022
Vastgesteld door het Dagelijks Bestuur d.d. <...>

Dit plan is tot stand gekomen met medewerking van:

Crisisbeheersing Kennemerland
Brandweer Kennemerland
GGD/GHOR Kennemerland
Bevolkingszorg Kennemerland
OOV gemeenten regio Kennemerland
Nationale Politie Eenheid Noord-Holland
Koninklijke Marechaussee
Meldkamer Noord-Holland
Defensie Regionaal Militair Commando West/Midden
Openbaar Ministerie

Voorwoord

Voor u ligt het nieuwe beleidsplan van de Veiligheidsregio Kennemerland. Een plan dat in het teken staat van 'verbinden en versterken'. De samenleving moet erop kunnen rekenen dat de overheid slagvaardig, hulpvaardig en coherent optreedt bij incidenten, en dat overheid en de andere betrokken (private) partijen goed op elkaar aansluiten. Als crisisorganisatie moeten we meebewegen met ontwikkelingen en continu voorbereid zijn op nieuwe crisistypen en dreigingen, zoals de Covid-19 pandemie. Crisisbeheersing staat of valt met het kunnen beschikken over de juiste en tijdige informatie. Een goede verbinding met ons netwerk van crisispartners is daarom van groot belang. Alleen dan zijn we in staat om de aanpak van de klassieke en nieuwe typen crises gezamenlijk verder te optimaliseren.

Sinds de publicatie van het vorige beleidsplan crisisbeheersing in 2018 is er veel veranderd. Crisisbeheersing heeft de afgelopen jaren volop in de schijnwerpers gestaan: de droogte in 2018, de coronacrisis, diverse ransomware-aanvallen, de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne en de boerenprotesten als gevolg van de stikstofcrisis zijn slechts enkele voorbeelden. Hoewel zeldzaam, zijn crises onvermijdelijk. De thema's in dit beleidsplan zijn dan ook gericht op het beter in positie komen als crisisorganisatie, het bundelen van kennis van crises met grote impact en de samenwerking met onze (crisis)partners en burgers. Want we hebben elkaar hard nodig om de negatieve gevolgen van crises beperken, zoals schade aan mensen, aan vitale infrastructuur en aan publieke instellingen.

Crisisbeheersing is een gezamenlijke verantwoordelijkheid waarbij de keten bij een daadwerkelijke ramp of crisis zo sterk is als de zwakste schakel. Dit beleidsplan benadrukt daarom de verantwoordelijkheid van alle partijen voor een effectieve en succesvolle samenwerking.

Marianne Schuurmans-Wijdeven,
Voorzitter Veiligheidsregio Kennemerland

Samenvatting

Het Regionaal Beleidsplan Crisisbeheersing 2023-2026 geeft richting aan de verdere ontwikkeling van de multidisciplinaire samenwerking op het gebied van crisisbeheersing in de regio Kennemerland. In het beleidsplan staan de belangrijkste thema's en doelstellingen waar de focus van de crisisbeheersing voor de Veiligheidsregio de komende vier jaar ligt. In samenspraak met onze crisispartners heeft het geleid tot een prioritering van de thema's in dit beleidsplan. Vanzelfsprekend blijven we daarnaast op al onze beleidsterreinen actief in de crisisbeheersing.

De basis van het beleidsplan vormen de risico's in onze regio. Naast de geïnterpreteerde risico's het Regionaal Risicoprofiel, geven de gesignaleerde (landelijke) ontwikkelingen en initiatieven, richting aan onze ambities en doelstellingen. Daarin nemen we uiteraard leerpunten en aanbevelingen uit de aanpak van recente crises, zoals de coronacrisis, mee. We constateren ook een spanningsveld. Doordat veel van de landelijke ontwikkelingen spelen tijdens het proces van totstandkoming van het beleidsplan, maar voor een belangrijk deel bepalend zijn voor de richting, zal in 2023 een tussentijds actualisatie van het beleidsplan volgen. Zo is op 26 augustus 2022, na bespreking in het Veiligheidsberaad, de bestuurlijke afspraken doorstroom migratie tot stand gekomen. Eén van deze afspraken betreft een structurele toevoeging van € 83 miljoen in de brede doeluitkering rampenbestrijding (BDUR) ten behoeve van de veiligheidsregio's. Op basis van de ervaringen tijdens corona- en asielfcrisis is gebleken dat veiligheidsregio's fors hebben moeten inspannen om tot een adequaat niveau van de crisisbestrijding te komen. Met het oog op rampen en crisis van de toekomst, die zich kenmerken door toenemende complexiteit, grenzeloosheid en onvoorspelbaarheid, is het nodig om dit niveau te behouden en versterken. Deze financiële middelen zijn bestemd voor de versterking van de (toekomstbestendige) crisisbeheersing (50%), informatiepositie (40%) en het inrichten van KCR2 (10%). Daarnaast legitimeren ook de ontwikkelingen rondom de uitkomsten van de evaluatie Wvr en de contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweerzorg de tussentijdse actualisatie van het beleidsplan.

Met de inzichten van nu, zijn de volgende organisatorische ontwikkelingen in kaart gebracht die het proces van crisisbeheersing en de weerbaarheid tegen de genoemde (dreigings)thema's in het Regionaal Risicoprofiel kunnen versterken. Dit heeft concreet geleid tot de volgende thema's:

I. Flexibele organisatie

De samenleving wordt complexer en confronteert ons met nieuwe crisistypen: ongekende crises. Crises waarvoor nog geen plannen en draaiboeken klaarliggen. Ongekende crises komen niet in plaats van de traditionele incidenten en flitsrampen, maar komen erbij. Samen met onze crisispartners hebben we oog voor ontwikkelingen en identificeren we risico's, zodat er tijdig op geanticipeerd kan worden. De kern van crisismanagement is het organiseren én het op de juiste manier inzetten van slagkracht tijdens dynamische en complexe situaties. Niet de structuur van onze crisisorganisatie staat centraal, maar de veiligheidsvraagstukken waar we ons voor gesteld zien staan. Dit leidt tot de volgende ambitie

'We zijn in staat om ons passend te organiseren, zodat we een maximale inspanning kunnen leveren bij een (dreigende) crisis in het domein van openbare orde en veiligheid'.

II. Interregionale samenwerking en samenwerking met (crisis)partners

De onvoorspelbaarheid en complexiteit van ongekende crises vereisen dat we blijven investeren in een sterk en flexibel netwerk van (crisis)partners, dat zowel tijdens, voorafgaand aan als na afloop van crisis adequaat kan reageren. We zien dat de crisisbeheersing bij onze partners afgelopen jaren geprofessionaliseerd is. Het is aan de veiligheidsregio's om al die partijen bij elkaar te brengen en ervoor te zorgen dat al deze partijen hun verantwoordelijkheid nemen. We willen een platform zijn voor bestaande én nieuwe partners.

Waar dat zinvol en mogelijk is trekken we samen op met andere veiligheidsregio's. Soms landelijk met 25 veiligheidsregio's en soms in coalities met meerdere veiligheidsregio's. We streven ernaar de samenwerking zowel binnen NW3 als NW4 de komende jaren verder te versterken. Dit leidt tot de volgende ambitie.

'We zijn hét samenwerkingsplatform op gebied van crisisbeheersing'.

III. Informatiegestuurd werken

Een goede informatiepositie is een randvoorwaarde voor flexibele en effectieve crisisbeheersing. We streven naar een compleet en actueel inzicht in de grootste (fysieke) veiligheids- en gezondheidsrisico's in onze regio. We werken immers informatiegestuurd en risicogericht. We zetten onze kennis en capaciteit daar in waar de grootste veiligheidswinst te behalen valt. Het is daarvoor noodzakelijk dat we informatie uitwisselen met regionale, bovenregionale en landelijke crisispartners. Het delen en koppelen van data en informatie tussen de disciplines en tussen de Meldkamer Noord-Holland (MKNH) vraagt aandacht in de ontwikkeling van het Veiligheidsinformatie Knooppunt (VIK). Een plek waar informatie uit verschillende bronnen en organisaties samenkomt, wordt geanalyseerd, geduid en als één geheel gedeeld. Hiermee bereiden we de crisisorganisatie beter voor op (dreigende) crises, en kunnen we in vroegtijdig stadium maatregelen nemen om verdere escalatie te voorkomen. Dit leidt tot de volgende ambitie.

'We hebben een compleet en actueel (veiligheids)beeld, en kunnen op basis daarvan snel en adequaat optreden'.

IV. Maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht

We omarmen zelf- en samenredzaamheid. De komende jaren maken we onze crisisfunctionarissen meer bewust van het thema 'burgerhulp', en op welke wijze ze hier tijdens incidenten en crises gebruik van kunnen maken. Daarnaast informeren we onze inwoners over de risico's in de regio en verstrekken ze een handelingsperspectief. Zodat ze adequaat kunnen optreden bij incidenten, en zichzelf en elkaar in veiligheid kunnen brengen. Dit leidt tot de volgende ambitie.

'We participeren in een netwerksamenleving, en werken samen met inwoners en organisaties aan een veilig Kennemerland'.

V. Kwalitatieve borging vakbekwaamheid crisisorganisatie

De veiligheidsregio's worden aangesproken op het goed functioneren van de crisisorganisatie en daarin zijn vakbekwame crisisfunctionarissen van groot belang. Het is daarom belangrijk dat wij inzicht hebben in de vakbekwaamheid van de verschillende crisisfunctionarissen, ook als de primaire verantwoordelijkheid voor die vakbekwaamheid in sommige gevallen niet is belegd bij de veiligheidsregio. Dit leidt tot de volgende ambitie.

'We optimaliseren de kwalitatieve borging van vakbekwaamheid'.

Voor de bovenstaande ambities is in hoofdstuk 5 uitgewerkt hoe wij als VRK daartoe willen komen. Hierbij worden voorbeelden genoemd. Deze uitwerking zal verder vorm krijgen in het uitvoeringsprogramma dat jaarlijks wordt opgesteld

Inhoudsopgave

1 Inleiding	7
1.1 Doelstelling Beleidsplan	7
1.2 De Scope	7
1.3 Samenhang	7
2 Bouwstenen voor het beleid	8
2.1 Regionaal Risicoprofiel	8
2.2 Landelijke ontwikkelingen op het gebied van crisisbeheersing	10
2.3 Langdurige (dreigende) en/of de ongekende crisis	12
2.4 Wat betekent dit voor het beleidsplan crisisbeheersing?	14
3 Wat willen we bereiken?	15
3.1 Flexibele organisatie	15
3.2 Interregionale samenwerking en samenwerking met (crisis)partners	18
3.3 Informatiegestuurd werken	21
3.4 Maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht	24
3.5 Kwalitatieve borging vakbekwaamheid crisisorganisatie	27
4 Bijlage	29
4.1 Bijlage 1: Wettelijke bepalingen en de uitvoering daarvan	29
4.2 Bijlage 2: Overzicht prestaties en beoogde maatschappelijke effecten	30
4.3 Bijlage III: Multidisciplinaire samenwerking: wie is wie?	32

1 Inleiding

1.1 Doelstelling Beleidsplan

We zetten met het Regionaal Beleidsplan Crisisbeheersing 2023-2026 de koers uit voor de belangrijkste strategische ambities en doelen op het gebied van crisisbeheersing voor de komende vier jaar. Het beleidsplan crisisbeheersing is gericht op de inspanningen van samenwerkende gemeenten en onze crisispartners in de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK).

1.2 De Scope

Dit beleidsplan gaat over crisisbeheersing. We spreken van een crisis wanneer een vitaal belang van de samenleving dreigt aangetast te worden of is aangetast. In deze situatie zijn de reguliere coördinatie- en besluitvormingsstructuren en/of bevoegdheden niet in staat om de crisis aan te pakken. Er wordt onderscheid gemaakt in twee soorten crisis, de flitscrisis en de langdurige crisis. Aan de hand van drie centrale begrippen (bedreiging, urgentie en onzekerheid) wordt de crisis gedefinieerd. In een situatie waarbij de nationale veiligheid aangetast is of kan worden, of waarbij sprake is of kan zijn van een grote maatschappelijke impact is crisisbeheersing noodzakelijk. Bij crisisbeheersing heeft de overheid samen met betrokken publieke en private partners de taak om de coördinatie en besluitvorming over het geheel van maatregelen en voorzieningen, met inbegrip van de voorbereiding daarop, uit te voeren (bron: Contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweezorg, versie 30-09-2022).

1.3 Samenhang

In het beleidsplan beschrijven we onze ambities (*Wat willen we bereiken?*) en doelen (*Wat gaan we daartoe doen?*) op het gebied van crisisbeheersing. Zoals in onze planning- en controlcyclus is vastgesteld, vindt de uitwerking (*Hoe gaan we dat doen? En tegen welke kosten?*) van de hierna beschreven ambities en doelen plaats in de programmabegroting en de onderliggende werkplannen/uitvoeringsprogramma. Zo is het bovendien mogelijk een link te leggen naar prioriteiten die voortvloeien uit integrale veiligheidsplannen van gemeenten, voor zover die aansluiten op de ambities en doelen van dit plan. In de bestuursrapportages en jaarverslagen rapporteren we over de voortgang.

Het beleidsplan vormt samen met het Regionaal Risicoprofiel (RRP) en het crisisplan een belangrijk bestuurlijk instrument om richting te geven aan de crisisbeheersing. Het RRP brengt de belangrijkste risico's in de regio in kaart, in het beleidsplan geven we aan hoe we daarmee omgaan en het crisisplan beschrijft hoe we een ramp of crisis bestrijden wanneer deze zich tóch voordoet. Deze drie planvormen zijn wettelijk verplicht (zie onderstaand schema).

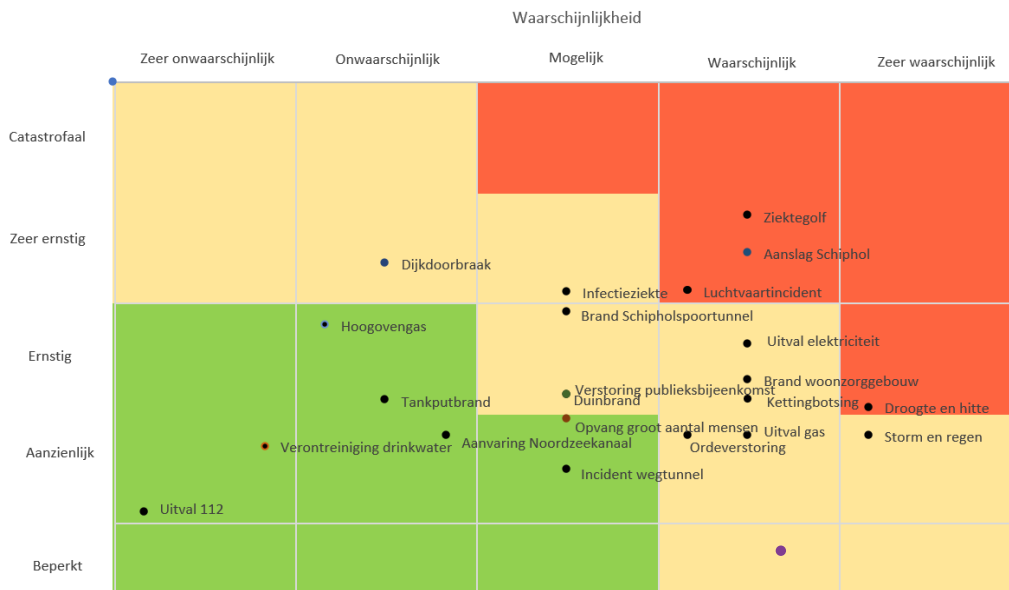
2 Bouwstenen voor het beleid

Dit hoofdstuk beschrijft de belangrijkste bouwstenen voor de ambities in de beleidsperiode 2023-2026. Deze bouwstenen komen uit de terugblik op de afgelopen beleidsperiode, het geactualiseerde risicoprofiel van Kennemerland (2023-2026) en de (landelijke) ontwikkelingen en initiatieven op het gebied van crisisbeheersing. Door aangesloten te zijn op relevante (landelijke) ontwikkelingen en initiatieven verrijken we onze kennis en ontwikkelen we ons beleid door.

2.1 Regionaal Risicoprofiel

Uit de risico-inventarisatie blijkt dat vrijwel alle crisistypen plaats kunnen vinden in Kennemerland. Uit de risicoanalyse blijkt dat enkele daarvan een grote impact en waarschijnlijkheid kunnen hebben. Aandachtspunten en thema's voor de veiligheidsregio's beperken zich niet meer tot fysieke veiligheid (gezondheid, gebouwde- en technologische omgeving), maar ook de sociaal-maatschappelijke veiligheid en economische veiligheid spelen een prominente rol, zeker in onze regio. Ten eerste vanwege de bevolkingsdichtheid, de bevolkingssamenstelling en de vele grote evenementen. Ten tweede door de aanwezigheid van vitale infrastructuur, en de hotspots Noordzeekanaalgebied, Schiphol en Tata Steel.

In de samenleving is alles steeds meer fysiek en virtueel met elkaar verbonden via steeds complexer wordende systemen, met grote onderlinge afhankelijkheden. De waarschijnlijkheid van ontwrichtende gebeurtenissen en de impact daarvan zijn daarom relatief groot. Dit blijkt ook uit onderstaand diagram (bron: RRP 2023-2026).

De bevindingen bij dit risicoprofiel leiden tot de volgende aanbevelingen voor onderwerpen, thema's en ontwikkelingen die de komende beleidsperiode aandacht van onze (crisis)organisatie verdienen. Bij het opstellen van de ambities, zijn de volgende aanbevelingen als uitgangspunt gebruikt.

Aanbeveling 1: Anticipeer op prioritaire risico's en thema's

Uit de risicoanalyse blijkt dat een aantal risico's sterk profileert door een mogelijk hoge impact en/of waarschijnlijkheid. Deze prominente risico's zijn:

- Ziektegolf (pandemie) en infectieziekte.
- Uitval van een vitale voorziening: uitval energie en ICT.
- Luchtvaartincident.
- Brand in de Schiphol spoortunnel.
- Droogte en hitte.

Daarnaast komen uit de risico-inventarisatie bepaalde thema's naar voren, die bij de bestaande activiteiten of aanvullend daarop, met voorrang aandacht vragen van de veiligheidsregio:

- Energietransitie, klimaatverandering, woningbouw en ruimtelijke inrichting in het algemeen.
- Maatschappelijke reacties. De rol die de crisisorganisatie kan hebben bij het beheersen van maatschappelijke onrust (denk hierbij o.a. aan boerenprotesten en polarisatie).
- Opvang grote groepen mensen (denk ook aan de opvang van vluchtelingen en asielzoekers).

Aanbeveling 2: Werk aan een (robuuste en tegelijkertijd) flexibele crisisorganisatie

Zorg voor een strategie om naast de voorbereiding op klassieke incidenten en prioritaire risico's, zoveel mogelijk verschillende crises het hoofd te kunnen bieden, in plaats van te anticiperen op enkele, specifieke voorspelbare crises. Investeer in een flexibele crisisorganisatie die niet alleen werkt volgens de bestaande plannen, maar ook wanneer dat nodig is vanuit veerkracht en improvisatie.

Aanbeveling 3: Werk samen in netwerken (en informatie-uitwisseling)

Bij verschillende typen crises staat de veiligheidsregio niet als enige aan de lat. De veiligheidsregio kan bij crises waarbij andere partijen het primaat hebben in de crisisbeheersing echter wel een coördinerende, verbindende of faciliterende rol spelen. De veiligheidsregio ontwikkelt zich daarom tot een netwerkorganisatie, in het netwerk van alle denkbare ketenpartners. Bouw voort aan interregionale samenwerking en samenwerking met crisispartners.

Aanbeveling 4: Versterk de verbinding tussen risicobeheersing en crisisbeheersing, samenwerkingsafspraken (en informatie-uitwisseling)

Het is van belang voor de veiligheidsregio – en gemeenten – dat zij de thema's veiligheid en gezondheid waarborgen bij de (ruimtelijke) ontwikkelingen op gebied van energietransitie, klimaatadaptatie, waterveiligheid en de Omgevingswet. Niet alleen op lokaal en regionaal niveau, maar ook op provinciaal en nationaal niveau. Gemeenten kunnen de veiligheidsregio benutten als adviseur van gezondheid en veiligheid bij deze ontwikkelingen.

Aanbeveling 5: Verstevig het continuïteitsmanagement van de Veiligheidsregio

Verstevig het continuïteitsmanagement van de veiligheidsregio, vooral bij cyberincidenten en grootschalige uitval van personeel (door ziekte of anderszins), zodat de beschikbaarheid van hulpdiensten en de crisisorganisatie is geborgd.

Daarnaast is bij het opstellen van het beleidsplan rekening gehouden met diverse (landelijke) ontwikkelingen.

2.2 Landelijke ontwikkelingen op het gebied van crisisbeheersing

Strategisch Agenda Veiligheidsberaad

Het Veiligheidsberaad (VB) heeft gezamenlijke prioriteiten van de veiligheidsregio's vastgelegd in de Strategische Agenda VB. Deze is in juni 2018 vastgesteld en in september 2021 geactualiseerd en bevat vijf thema's:

- Opvolging evaluatie Wet veiligheidsregio's;
- Kansen en bedreigingen van de informatie- en datagestuurde maatschappij;
- Reflectie Veiligheidsberaad op de coronacrisis;
- Vrijwilligheid in multidisciplinair perspectief;
- Toekomstbestendig brandweerstelsel (valt buiten de scope van het Beleidsplan Crisisbeheersing).

Bovenstaande thema's zijn richtinggevend in de verdere uitwerking van het beleidsplan, waarbij het eerste thema hieronder nader wordt toegelicht.

Evaluatie Wet veiligheidsregio's

De evaluatie is inmiddels afgerond. Conclusies en aanbevelingen zijn opgetekend in het rapport 'Evaluatie Wet veiligheidsregio's, naar een toekomstbestendige crisisbeheersing en brandweezorg'. Het rapport bevat een groot aantal aanbevelingen die verdere uitwerking behoeven. Die uitwerking krijgt vorm in het programma 'Versterking Crisisbeheersing en Brandweezorg' van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Ter ondersteuning van de ambities in het stelsel en in aanvulling op de huidige beschikbare financiering en systematiek heeft het kabinet besloten om voor de versterking van de bovenregionale en landelijke crisisbeheersing structureel extra middelen beschikbaar te stellen, oplopend van 46 miljoen euro in 2023 tot 83 miljoen euro vanaf 2026. Met deze verhoging van het budget worden veiligheidsregio's, het Rijk en andere partners beter in staat gesteld zich voor te bereiden op toekomstige (langdurige) (bovenregionale en landelijke) rampen en crises. De besteding van deze extra financiële middelen wordt verder uitgewerkt in bestuurlijke afstemming tussen het Rijk, veiligheidsregio's en andere (crisis)partners.

Contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweezorg

Het kabinet heeft in haar standpunt over de wetsevaluatie aangekondigd om mét behoud van het goede, zo spoedig mogelijk te komen tot een toekomstbestendig, samenhangend stelsel voor crisisbeheersing en brandweezorg. Hier is op initiatief van het ministerie van Justitie & Veiligheid (J&V) een contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweezorg opgesteld. Deze contourennota is een nadere uitwerking van het kabinetsstandpunt en schetst op hoofdlijnen de noodzakelijke vernieuwingen en veranderingen in het beoogde toekomstige stelsel van crisisbeheersing en van brandweezorg. Zo schetst het de samenwerking van betrokken partijen bij interregionale en nationale risico's en crises. Daarbij worden bovenop de reeds in gang gezette verbeteringen nadrukkelijk de praktijkervaringen betrokken, die in de afgelopen periode zijn opgedaan met de bestrijding van verschillende incidenten, rampen en crises.

Toekomstverkenning crisisbeheersing

De samenleving verandert; we worden steeds vaker geconfronteerd met de gevolgen van onder andere klimaatverandering, technologische vooruitgang, pandemieën en maatschappelijke onrust. Die maatschappelijke veranderingen en transities brengen voor veiligheidsregio's en professionals nieuwe uitdagingen met zich mee. Daarom heeft de Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio (RCDV), het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) verzocht een toekomstverkenning op het gebied van de crisisbeheersing uit te voeren. In de *Toekomstverkenning Crisisbeheersing* is een selectie van trends en ontwikkelingen gemaakt, waarbij de focus ligt op trends waarvan wordt verwacht dat zij grote impact op crisisbeheersing hebben. Dat resulteerde in vier overkoepelende trendthema's:

1. Data en technologie;
2. Sociaalmaatschappelijke ontwikkelingen;
3. Politiek en geopolitiek;
4. Duurzaamheid en klimaat.

Elke trend brengt zowel kansen als bedreigingen met zich mee. Voor veiligheidsregio's, gemeenten en vakdepartementen is de kunst de negatieve effecten te dempen en de kansen aan te grijpen. In Q3 2022 is het rapport opgeleverd. De komende periode wordt bekeken hoe de bevindingen van het rapport kunnen worden vertaald naar de veiligheidsregio's en wat dit gaat betekenen voor de VRK.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet is verplaatst van 1 januari 2023 naar 1 juli 2023. Het is één wet die alle bestaande wetgeving over de leefomgeving bundelt en zo verschillende thema's bij elkaar brengt. De Omgevingswet heeft enerzijds tot gevolg dat onze taken minder dan voorheen zijn verankerd in wet- en regelgeving. Anderzijds krijgen we te maken met meer partijen en meer belangen. Dat vereist dat we omgevingsveiligheid vanuit een risicogerichte samenwerking benaderen in plaats vanuit regelgerichte toetsing. We zijn expert op het gebied van (fysieke) veiligheid en gezondheid, waarbij wij (fysieke) veiligheids- en gezondheidsrisico's in een vroegtijdig stadium onder de aandacht brengen bij de vergunningverlener, de eigenaren en de gebruikers van gebouwen. We willen inzetten op die maatregelen die het meest bijdragen aan het verkleinen van risico's, en op een proactieve, integrale advisering met een bredere scope voor veiligheid en gezondheid. Dat is in afstemming met gemeenten, brandweer, GGD, omgevingsdiensten, bedrijven, instellingen en inwoners. De VRK is op moment van schrijven volop bezig om voorbereidingen te treffen op de implementatie van de omgevingswet.

2.3 Langdurige (dreigende) en/of de ongekende crisis

Covid-19

Covid-19 heeft een prominente rol gespeeld in afgelopen beleidsperiode. Vanaf begin 2020 tot op heden hebben we samen met onze crisispartners veel energie en capaciteit gestoken in het bestrijden van de gezondheids crisis en het beheersen van de effecten van deze crisis. Als gevolg daarvan is enerzijds minder voortgang én zijn minder resultaten geboekt op de ambities uit ons vorige beleidsplan. Dat verklaart waarom sommige ambities ook in dit beleidsplan weer terugkomen. Anderzijds heeft Covid-19 ertoe geleid dat sommige ontwikkelingen eerder en/of sneller tot resultaat hebben geleid – zo kon tijdens de coronacrisis gewerkt worden met een flexibele crisisorganisatie en is o.a. uit de evaluatie van de Inspectie van Justitie en Veiligheid (IJ&V)¹ gebleken dat de landelijke samenwerking tussen veiligheidsregio's en het Rijk is versterkt. In Kennemerland hebben we deze langdurige crisis aangepakt door als één van de eerste regio's over te gaan naar een projectorganisatie. Onder aansturing van de gemeenten maakten alle betrokken partijen deel uit van deze projectorganisatie. Hierbij is Leiding & Coördinatie (L&C) en Informatie Management (IM) evenals de GGD-GHOR en Brandweer vanuit de VRK aangesloten geweest bij de projectorganisatie van de gemeente. Op deze wijze zijn essentiële elementen vanuit de crisisbeheersing aangesloten bij het managen van een langdurige crisis, waarmee rekening wordt gehouden met de schaarste van de beschikbare capaciteit.

De aanpak van de coronacrisis zijn door de Onderzoeksraad voor Veiligheid, de IJ&V en veiligheidsregio's zelf op verschillende niveaus (nationaal, regionaal en de samenwerking nationaal-regionaal) geëvalueerd. Adviezen en mogelijke verbeteringen die uit de evaluaties voortvloeien (ook de intern uitgevoerde evaluaties), vormen input voor ons beleid en zijn voor zover bekend meegenomen in dit beleidsplan.

Opvang vluchtelingen, asielzoekers en statushouders

Voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne, het realiseren van crisisnoodopvang voor asielzoekers als het versneld huisvesten van statushouders, heeft de VRK de keuze gemaakt om te werken met een programmaorganisatie, waarbij de coördinatie bij de gemeenten ligt. Daarmee werd voortgeborduurd op de werkwijze bij de aanpak van Covid-19. Onder voorzitterschap van de burgemeester van Haarlem heeft een Regionaal Beraad (RB) gefunctioneerd. Hierbij is gekozen om niet te werken in een GRIP-structuur. Wel zijn L&C en IM aangehaakt in de programmastructuur ten behoeve van de monitor en stuurinformatie in onze regio en de landelijke aansluiting. De belangrijkste taken die hierbij worden vervuld zijn:

- We faciliteren een tweewekelijks afstemmingsoverleg tussen de burgemeesters in onze regio (RB).
- We dragen zorg voor afstemming tussen het landelijk beleid en de lokale uitvoering.
- We dragen zorg voor informatievoorziening aan de gemeenten.

De ervaringen om de crisisorganisatie op deze wijze flexibel in te zetten, zijn positief ontvangen. Echter, er zijn nog geen (formele) evaluaties uitgevoerd op het moment van schrijven. Uiteraard worden de leerpunten verwerkt in het uitvoeringprogramma dat jaarlijks wordt opgesteld.

Maatschappelijke Onrust

Het maatschappelijk ongenoegen in de samenleving lijkt steeds verder toe te nemen. Denk hierbij aan de toeslagenaffaire, klimaatcrisis, stikstofcrisis, demonstraties en de coronacrisis. Hierbij leidde de coronacrisis al snel tot problemen in de sociaal-maatschappelijk omgeving zoals isolement, schaarste en 'maatschappelijke onrust'. Een ander voorbeeld zijn de gevolgen van de oorlog in Oekraïne: een opgave om vluchtelingen op te vangen in combinatie met maatschappelijke onrust, nucleaire dreiging, cyberrisico's en de leveringszekerheid van gas die onder druk komt te staan.

¹ Inspectie Justitie & Veiligheid, Evaluatie aanpak Covid-19, deel I, 2021.

Specifiek in onze regio Kennemerland geldt dat met name bij omwonenden van Tata-Steel er sprake is van onrust. Uitingen over dit onderwerp van GGD of RIVM worden breed uitgemeten in de media en roepen standaard veel reactie op. Voor Schiphol geldt dat de maatschappelijke aandacht voor vliegen in het algemeen (ook met het oog op klimaat en de arbeidsomstandigheden) meer aandacht heeft gegenereerd voor de effecten op zowel milieu als omwonenden.

Uit dit alles komt naar voren dat de term 'maatschappelijke onrust' een containerbegrip is geworden dat staat voor het gehele mogelijke palet aan gevoelens en reacties van delen van de samenleving na een incident of het bekend worden van een risico. De oorzaken en aanleiding van 'maatschappelijke onrust' en de vorm waarin deze zich uit zijn dermate divers, waardoor dit fenomeen zich niet laat representeren in een standaard scenariobeschrijving en ook niet met een standaard aanpak laat beperken. De komende periode is het noodzakelijk dat de rol van de veiligheidsregio, bij het beheersen van maatschappelijke onrust, wordt onderzocht en ingevoerd.

Energietransitie

Vanuit het klimaatakkoord zijn er verschillende doelstellingen geformuleerd die ook voor Kennemerland gevolgen hebben. Zo worden er vanuit de Regionale Energie Strategie (RES) verschillende zonneparken en windmolenparken gebouwd in de regio, wordt vanuit de Cluster Energie Strategie (CES) de aanwezige industrie in de regio gevraagd om na te denken over duurzame energie-opwek en energieverbruik. Hiermee zijn de eerste stappen in de energietransitie gezet binnen de regio. De energietransitie bestaat echter uit meer componenten die van invloed zijn op het ruimtelijk domein. Denk hierbij aan vraagstukken rondom het elektriciteitsnetwerk, het buizenetwerk dat aangepast zal moeten gaan worden om bijvoorbeeld waterstof te kunnen distribueren, maar ook de inzet van opslag in de vorm van bijvoorbeeld batterijen is een vraagstuk. Kortom de energietransitie maakt dat de samenleving elektrificeert en dat is er grote veranderingen in het ruimtelijk domein op stapel staan. De uitwerking hiervan en wat dit gaat betekenen voor Kennemerland zal de komende periode verder worden vormgegeven.

2.4 Wat betekent dit voor het beleidsplan crisisbeheersing?

Naast de in dit hoofdstuk gesignaleerde (landelijke) ontwikkelingen en initiatieven, geven de geïnventariseerde risico's in onze regio uit het RRP, richting aan onze ambities en doelstellingen. Daarin nemen we uiteraard leerpunten en aanbevelingen uit de aanpak van recente crises, zoals de coronacrisis, mee.

We constateren ook een spanningsveld. Doordat veel van de landelijke ontwikkelingen spelen tijdens het proces van totstandkoming van het beleidsplan, maar voor een belangrijk deel bepalend zijn voor de richting, zal in 2023 een tussentijds actualisatie van het beleidsplan volgen. Zo is op 26 augustus 2022, na bespreking in het Veiligheidsberaad, de bestuurlijke afspraken doorstroom migratie tot stand gekomen. Eén van deze afspraken betreft een structurele toevoeging van € 83 miljoen in de brede doeluitkering rampenbestrijding (BDUR) ten behoeve van de veiligheidsregio's. Op basis van de ervaringen tijdens corona- en asielcrisis is gebleken dat veiligheidsregio's fors hebben moeten inspannen om tot een adequaat niveau van de crisisbestrijding te komen. Met het oog op rampen en crisis van de toekomst, die zich kenmerken door toenemende complexiteit, grenzeloosheid en onvoorspelbaarheid, is het nodig om dit niveau te behouden en versterken. Deze financiële middelen zijn bestemd voor de versterking van de (toekomstbestendige) crisisbeheersing (50%), informatiepositie (40%) en het inrichten van KCR2 (10%)². Daarnaast legitimeren de ontwikkelingen rondom de uitkomsten van de evaluatie Wvr en de contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweertzorg de tussentijdse actualisatie van het beleidsplan. Verder zitten wij op moment van schrijven in de Oekraïne-crisis, met daarbij de opvang vluchtelingen, asielzoekers en statushouders. Deze wordt nog geëvalueerd en daar zullen leerpunten uit voortkomen. Bovendien zijn er ontwikkelingen gaande ten aanzien van de omgevingswet, maatschappelijke onrust en de energietransitie. Ook hierbij wordt dan de ruimte geboden tussentijds richting aan te brengen in het beleid. Of bovenstaande leidt tot een cyclus waarbij de raden ook worden betrokken, is afhankelijk van de actualisatiepunten.

² Bron: Ministerie van Veiligheid en Justitie, Voorstel aanwending extra financiële middelen crisisbeheersing, 30 september 2022.

3 Wat willen we bereiken?

Het beleidsplan crisisbeheersing geeft richting aan de verdere ontwikkeling van de multidisciplinaire samenwerking op het gebied van crisisbeheersing in de regio Kennemerland. Deze samenwerking is gericht op het verbeteren en borgen van de veiligheid en gezondheid van de burgers in de VRK. De komende jaren leggen we daarbij de focus op de volgende thema's:

- I. Flexibele organisatie.
- II. Interregionale samenwerking en samenwerking met (crisis)partners.
- III. Informatiegestuurd werken.
- IV. Maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht.
- V. Kwalitatieve borging vakbekwaamheid crisisorganisatie.

3.1 Flexibele organisatie

De samenleving wordt complexer en confronteert ons met nieuwe crisistypen: de ongekende crises. Crises waarvoor nog geen plannen en draaiboeken klaarliggen. De verwachting is dat incidenten en crises zich steeds meer zullen kenmerken door³:

- Een toenemende complexiteit door verbindingen tussen complexe systemen en processen, en een groeiend aantal betrokken partijen. Daardoor nemen de cascade-effecten in geval van een crisis toe, en kan sprake zijn van meervoudige crises.
- Incidenten en crises zullen in toenemende mate fysieke en beleidsmatige grenzen overschrijden, waardoor meerdere besturen tegelijk verantwoordelijk en bevoegd zijn in de afhandeling van de crisis.
- Een groeiend besef dat er crises zullen ontstaan die buiten het voorstellingsvermogen van de samenleving liggen.

Voorbeelden van tot voor kort ongekende crises

- Covid-19 crisis: een pandemie in combinatie met maatschappelijke onrust én economische en sociaal-maatschappelijke effecten.
- Crisis als gevolg van de oorlog in Oekraïne: een opgave om vluchtelingen op te vangen in combinatie met maatschappelijke onrust, nucleaire dreiging, cyberrisico's en de leveringszekerheid van gas die onder druk komt te staan.

Ongekende crises komen niet in plaats van de traditionele incidenten en flitsrampen, maar komen erbij. Dit leidt tot een taakverbreding van de veiligheidsregio. Het merendeel van het werk van de veiligheidsregio richt zich op crises en incidenten op lokaal niveau met een relatief beperkt effectgebied. Het stelsel van crisisbeheersing moet ook in staat zijn tot grootschalige crisisbeheersing, zonder de huidige effectiviteit bij relatief beperkte crises en incidenten te verliezen. Ongekende crises vragen iets anders van crisisbeheersing. Hoewel de oorzaak en het directe gevolg van nieuwe crises niet bekend zijn, zullen ze gepaard gaan met dreiging en onzekerheid en zijn de verwachte effecten wel te voorspellen. Ze zijn namelijk ontwrichtend voor de samenleving. Dergelijke nieuwe crises vragen om samenwerking met bestaande en nieuwe crisispartners (zie thema 2). Samen met onze crisispartners hebben we oog voor ontwikkelingen en identificeren we risico's, zodat er tijdig op geanticipeerd kan worden.

³ Bron: *Evaluatie Wet veiligheidsregio's, Naar toekomstbestendige crisisbeheersing en brandweezorg, 2020.*

Ambitie	Daartoe
We zijn in staat om ons passend te organiseren, zodat we een maximale inspanning kunnen leveren bij een (dreigende) crisis in het domein van openbare orde en veiligheid.	A. Bereiden we ons zo goed als mogelijk voor op (on)gekende crises, en op de maatschappelijke effecten daarvan.
	B. Richten we onze crisisorganisatie zo in dat we flexibel kunnen opschalen en maatwerk kunnen leveren (ook bij dreigende en niet-acute crises).
	C. Verstevenigen we het continuïteitsmanagement van de Veiligheidsregio in relatie tot crisisbeheersing.

A. Planvorming: voorkomen van planfixatie

Planvorming is geen doel op zich, maar is gericht op de voorbereiding op adequaat optreden bij rampen en crises. Ons crisisplan en de vakbekwaamheid van onze crisisfunctionarissen vormen de basis voor de crisisorganisatie én het optreden ervan. We stellen alleen specifieke aanvullende plannen op indien daartoe een wettelijke verplichting is, zoals voor luchthavens (bijv. CBP-S) en Brzo-inrichtingen (bijv. RBP Tata Steel). Rampbestrijdingsplannen worden beoefend conform wettelijke verplichting (Besluit veiligheidsregio's, artikel 6.1.7). Maar denk ook aan het opstellen van een Incident Bestrijdingsplan (zoals het IBP-NZK). Wanneer het risico en de te treffen maatregelen zo afwijkend zijn dat een specifieke voorbereiding nodig is, worden Multidisciplinaire Scenario Kaarten (MSK) gebruikt. We betrekken onze crisispartners bij het opstellen van de specifieke plannen. De omvang van deze plannen wordt zoveel mogelijk beperkt, en is wat betreft opzet zoveel mogelijk gelijkvormig. De praktische bruikbaarheid is hierbij leidend. Hierbij kan gedacht worden aan een MSK-cyber of droogte.

B. Organisatie: een adaptieve en flexibele crisisorganisatie

Een toekomstbestendige crisisorganisatie is in staat te anticiperen op nieuwe crisistypen. In ons crisisplan beschrijven we de structuur van de crisisorganisatie en de samenwerking in de aanpak van een (dreigende) crisis. De kern van crisismanagement is het organiseren én het op de juiste manier inzetten van slagkracht tijdens dynamische en complexe situaties. Niet de structuur van onze crisisorganisatie staat centraal, maar de veiligheidsvraagstukken waar we ons voor gesteld zien staan. Onze visie op crisismanagement laat zich verwoorden in onderstaande punten:

- Organisatiestructuur sluit aan bij de crisis: adaptief en flexibel;
- Aandacht voor de impact van een situatie op de brede omgeving;
- Integrale aanpak: gekozen maatregelen versterken elkaar en aanpassingen worden doordacht op implicaties voor andere maatregelen;
- Anticiperend en proactief: ook in situaties waarin nog geen sprake is van een crisis, kan de inzet van (een deel van) de crisisorganisatie gewenst zijn (denk hierbij bijv. aan een pre-OT met een kernbezetting).

Om de crisisorganisatie zo in te richten dat deze het beste past bij wat er nodig is om de (dreigende) crisis te kunnen beheersen, voeren we een crisisdiagnose uit. De basis voor de crisisorganisatie wordt gevormd door de hoofdstructuur. Op basis van de crisisdiagnose wijzigt eventueel de samenstelling van een crisisteam, verandert de structuur van de crisisorganisatie of verschuift de kern van de crisis naar een externe partij – wie is verantwoordelijk en bevoegd?⁴

⁴ Bron: Crisisplan Veiligheidsregio Kennemerland 2022-2025

Evaluatierapport IJmond Werkt! van 20 januari 2021, Veiligheidsregio Kennemerland (Veiligheidsprof)

Bredere toepassing van de huidige crisisorganisatie

Om de gevolgen van het incident te bestrijden is er een crisisteam gevormd, waarbij de vier betrokken gemeenten en de directie van IJmond Werkt! hebben samengewerkt. [...] De unieke samenstelling van het crisisteam waarbij personen met relatief veel ervaring binnen crisismanagement en personen voor wie dit een nieuwe dimensie was vroeg om goede onderlinge afstemming en structuur tijdens de overleggen. De rollen van de Operationeel Leider (OL) en IM zijn hierbij belangrijk geweest.

C. Continuïteitsplannen

Een deel van de risico's uit ons risicoprofiel kunnen ook impact op de paraatheid van onze crisisorganisatie hebben. Denk aan de uitval van elektriciteit of ICT, maar ook een overstroming, een cyberincident, extreme weersomstandigheden of een ziektegolf kunnen de continuïteit van de hulpverlening onder druk zetten. We hebben een continuïteitsplan opgesteld om de continuïteit van de crisisorganisatie te waarborgen bij uitval van elektriciteit en/of ICT. Tijdens de coronacrisis hebben we ook een continuïteitsplan voor uitval van personeel opgesteld. Ongekende crises zijn in toenemende mate ook langdurige crises, en vereisen dus dat we gedurende langere periode onze paraatheid kunnen waarborgen. We verbreden daarom de scope van het huidige continuïteitsplan, zodat de continuïteit van de crisisorganisatie ook bij andersoortig incidenten gewaarborgd is.

'We kunnen echt verschil maken'

Marc Treling over de Flexibele organisatie

Marc Treling werkt als Clustermanager Brandweer en is binnen de crisisorganisatie Operationeel Leider (OL) en leider CoPI. Als geen ander weet hij: bij een crisis zit je in een pressure cooker en moet je als team in heel korte tijd schakelen. Zijn overtuiging: we kunnen veel meer dan we denken. Als we daarvoor openstaan en durven vertrouwen op de kennis en ervaring die we in huis hebben, kunnen we alle soorten crisissen aan.*

"Als crisisorganisatie zijn we getraind op de klassieke incidenten. Alleen de wereld verandert. Je ziet dat alles gelinkt is met alles. Vroeger had je een brand in een afvalcontainer, de brandweer maakte het uit en klaar. Nu heb je burgers die zeggen: waarom staat daar eigenlijk een container en waarom doet de politie niets tegen vuurwerk. Mensen hebben meer informatie en vinden overal iets van. Een foto is snel gedeeld, een oordeel snel geveld. Een eenvoudig incident wordt complex, operationeel, maar ook politiek of juridisch. Overal ligt een vergrootglas op, kijk naar Schiphol."

"Een zorgvuldige voorbereiding is onze houvast, maar we krijgen steeds meer te maken met scenario's waar we nog niet op getraind zijn. Klimaatverandering zorgt voor een groter risico op duinbranden door droogte, of juist wateroverlast en storm. Daarnaast is er meer maatschappelijke onrust en schaarste, zoals het tekort aan beveiligers. En wat te denken van cyberincidenten. Allemaal nieuwe risico's."

In 2021 was er zo'n serieuze cyberdreiging bij IJmond Werkt!. Ze hadden geen idee hoe dat aan te pakken. "Dan krab je wel even op je hoofd. Ik dacht: wat weet ik ervan? Ik wist dat ze niet gewend waren te werken"

volgens onze BOB-structuur. Maar het ging wel om gegevens van kwetsbare mensen. Dus ik ben gaan doen wat ik altijd doe: de leiding nemen, een goeie samenwerkings sfeer creëren. We schakelden meteen door naar GRIP-2. Ambulance en politie hadden we niet nodig, communicatie en gemeenten wel. Plus specialistische kennis. Ik ben gewoon mensen gaan bellen. Het was niet standaard, maar ik merkte dat ik kon terugvallen op de basis van crisismanagement.”

“De gemeentes waren hiermee geholpen. Zij zijn onze opdrachtgevers, nu hadden ze zelf hulp nodig. Ze hebben zich echt gehoord gevoeld. Dat vind ik mooi van dit incident. Ze deden een beroep op ons en wij hebben ja gezegd. Zonder ervaring met cyber, in een onbekend team, met verschillende belangen en onduidelijke verantwoordelijkheden.”

“Daar zag ik: we kunnen écht verschil maken. We hebben zoveel kwaliteit en probleemoplossend vermogen in huis, daar zijn we ons vaak niet van bewust. Of we vinden het niet meer dan normaal. De kern van ons werk is dat we het veiliger maken in onze regio. Door crisissen goed en snel te managen. Welke crisis dan ook!”

* CoPI: Commando Plaats Incident (CoPI) is de operationele leiding op de plaats incident.

3.2 Interregionale samenwerking en samenwerking met (crisis)partners

De onvoorspelbaarheid en complexiteit van ongekende crises vereisen echter dat we blijven investeren in een sterk en flexibel netwerk, dat zowel tijdens, voorafgaand aan als na afloop van een crisis adequaat kan reageren.

Ambitie	Daartoe
We zijn hét samenwerkingsplatform op gebied van crisisbeheersing.	A. Stellen we onze kennis, expertise en netwerk ter beschikking aan andere organisaties.
	B. Binden we (nieuwe) samenwerkingspartners, en sluiten (strategische) partnerschappen.
	C. Versterken we de relatie met onze partners binnen de regio, en op bovenregionaal niveau.

A. Expertise ter beschikking stellen

Bij de traditionele incidenten en flitsrampen waarbij de acute hulpdiensten betrokken zijn, hebben we een leidende of coördinerende rol. Tegelijkertijd kunnen we door onze ervaring in crisisbeheersing ook expertise leveren aan partijen die minder vaak met crises geconfronteerd worden. Afhankelijk van het type crisis kan het zo zijn dat niet de veiligheidsregio, maar een samenwerkingspartner het inhoudelijke primaat heeft bij crisisbeheersing. Bij een crisis van een partner schakelen we naar een faciliterende en verbindende rol. Bijvoorbeeld door expertise op het gebied van L&C, Crisiscommunicatie en IM (netcentrische werkwijze) te leveren of door ons netwerk van crisispartners in te zetten.

B. Binden samenwerkingspartners

Samenwerking bij crisisbeheersing is belangrijk vanwege de groeiende complexiteit van crises en de toename van cascade-effecten. Crisisbeheersing gaat over de gecoördineerde samenwerking tussen een grote verscheidenheid aan publieke en private partijen. Crisisbeheersing – en de voorbereiding daarop, krijgt vorm via netwerksamenwerking. Waarbij alle partijen werken vanuit eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden op basis van sectorale wetgeving.⁵ We zien dat de crisisbeheersing bij onze partners afgelopen jaren geprofessionaliseerd is.

⁵ Bron: Evaluatie Wet veiligheidsregio's, Naar toekomstbestendige crisisbeheersing en brandweezorg, 2020.

Het is aan de veiligheidsregio's om al die partijen bij elkaar te brengen en ervoor te zorgen dat al deze partijen hun verantwoordelijkheid nemen. We hebben afgelopen jaren geïnvesteerd in het vormen van relevante netwerken, het faciliteren van samenwerking binnen die netwerken, en het zorgdragen voor de interdisciplinaire voorbereiding op crisisbeheersing. We willen een platform zijn voor bestaande én nieuwe partners. De nadruk verschuift van kennis (op inhoud) naar kennissen, en van harde afspraken, convenanten en protocollen naar relatiebeheer. Het is van belang te investeren in (persoonlijke) contacten in de koude fase. Partners weten wat ze aan elkaar hebben en kennen elkaar, waardoor samenwerking een continue activiteit is en niet iets wat ad hoc tijdens crises plaatsvindt. De samenwerking versterkt daarmee de risico- en crisisbeheersing. De komende periode verstevigen en verdiepen we bestaande contacten. Het beschrijven en periodiek herijken van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden blijft daarbij nodig.⁶

In de samenwerking mét crisispartners hebben we oog voor (geografische) schaalverschillen, waarbij de faciliterende rol van de veiligheidsregio inhoudt dat we aansluiten op de schaal van de crisis. Dat betekent soms aansluiten op het schaalniveau van een crisispartner, zoals de politie-eenheid of een waterschap.

Daarnaast vragen nieuwe risico's om een bredere blik op nieuwe crisispartners. Op basis van het regionaal risicoprofiel inventariseren we per crisistype het relevante netwerk. We vormen strategische coalities met partners, stellen gezamenlijke doelen en ondersteunen elkaar om deze doelen te realiseren.

Aangekondigde klimaatacties Schiphol 14 mei 2022

Vorbereidende samenwerking Schiphol en partners

Op verzoek van het Bestuurlijk Overleg Veiligheid Schiphol heeft de crisisorganisatie van de VRK zich voorbereid op een aangekondigd klimaatprotest op Schiphol. De VRK heeft een coördinerend rol bij deze interdisciplinaire voorbereiding. De OL en IM hebben betrokken partijen bij elkaar gebracht en verzamelden benodigde informatie in afstemming met KMar, de Gemeente Haarlemmermeer en Schiphol. Opgestelde en geactualiseerde documenten, zoals een afwegingskader rondom besluitvorming, zijn daarna besproken en vastgesteld in de Schiphol driehoek. Door aan de voorkant multidisciplinair af te stemmen en duidelijkheid te creëren omtrent rollen en verantwoordelijkheden, kan de dienstdoende crisisorganisatie goed voorbereid optreden bij mogelijke escalatie en effecten daarvan op de omgeving.

C. (Boven)regionaal samenwerken

De komende beleidsperiode hebben we aandacht voor de afstemming tussen de algemene en functionele kolom⁷. Uit evaluatie komt naar voren dat knelpunten in de crisisaanpak Covid-19 in onze regio terug te voeren zijn op de afstemming tussen de algemene en functionele (witte) kolom. De komende beleidsperiode hebben we aandacht voor de afstemming tussen de beide kolommen. Vooral door in de koude fase aandacht te besteden aan het gezamenlijk doorleven van dilemma's die zich in de samenwerking tussen de algemene en functionele kolom kunnen voordoen.⁸ De Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing⁹ vormen hiervoor de basis. In deze netwerkkarten staan de bestuurlijke verantwoordelijkheden en verplichtingen in de crisisbeheersing beschreven.

⁶ Bron: *Lessons learned Covid-19 van 1 maart tot 1 juli 2020 Veiligheidsregio Kennemerland, Crisisplan, 2020.*

⁷ *Er is een onderscheid tussen de algemene en de functionele kolom. Rampenbestrijding en crisisbeheersing en handhaving van de openbare orde en veiligheid vormen samen de algemene kolom. Een functionele kolom bestrijkt één specifiek terrein, zoals elektriciteit, gezondheidszorg, waterbeheer, en spoorvervoer.*

⁸ Bron: *Evaluatie crisis COVID-19 1 juli-1 december 2020, Veiligheidsregio Kennemerland, Berenschot, 2021.*

⁹ <https://nipv.nl/bestuurlijke-netwerkkarten-en-bevoegdhedenschemas/>.

We zijn sterk gericht op bovenregionale samenwerking. Waar dat zinvol en mogelijk is trekken we samen op met andere veiligheidsregio's. Soms landelijk met 25 veiligheidsregio's en soms in coalities met meerdere veiligheidsregio's. Met de veiligheidsregio's Noord-Holland-Noord (NHN) en Zaanstreek-Waterland (ZW) werken we nauw samen binnen het NW3-verband, en aangevuld met Amsterdam-Amstelland (AA) in NW4-verband. Daar waar nodig bekijken wij waar de samenwerking binnen NW3 en/of NW4-verband de komende jaren kan worden versterkt.

Om de samenwerking tussen veiligheidsregio's en crisispartners te vergemakkelijken, streven de veiligheidsregio's binnen NW3 voor hun kernprocessen naar zoveel mogelijk uniforme werkwijzen, procedures en begrippen. De vorming van MKNH in 2019 is hierin een belangrijke stap geweest. Inmiddels hanteren de veiligheidsregio's Kennemerland, NHN en ZW hetzelfde format voor het crisisplan.

Coördinatie en afstemming tussen het centrale en decentrale niveau zal steeds vaker noodzakelijk zijn. Dit bleek ook tijdens de aanpak van Covid-19 en bij de opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne. Hierbij zijn het VB en de RCDV als adviserende en afstemmende organen meegenomen in de nationale crisisstructuur. Deze constructie heeft geleid tot een effectieve samenwerking tussen Rijk en regio's. Uit de evaluatie van de IJ&V volgt dan ook de aanbeveling om de betrokkenheid van de veiligheidsregio's binnen de nationale crisisstructuur te formaliseren en concretiseren. De schakelfunctie die de voorzitter veiligheidsregio speelde tussen het RB (regionaal) en het VB (landelijk) werd positief gewaardeerd door de andere bestuurders in onze regio. Coördinatie en afstemming tussen het centrale en decentrale niveau zal steeds vaker noodzakelijk zijn voor een effectieve samenwerking. Voor toekomstige crises worden taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de negen gemeenten, de veiligheidsregio en het Rijk beschreven en de werkwijze geëxpliciteerd.¹⁰

Bij een crisis moet je elkaar weten te vinden Casper de Boer over Interregionale Samenwerking en samenwerking met (crisis)partners

Casper de Boer werkt aan planvorming en vakbekwaamheid. Hij ontwikkelt operationele plannen zoals het Rampbestrijdingsplan (RBP) Tata Steel, het Incidentbestrijdingsplan (IBP) Noordzeekanaalgebied en ondersteunt bij het Crisisbestrijdingsplan Schiphol (CBP-S). Daarnaast zorgt hij dat crisisfunctionarissen goed opgeleid zijn en blijven. Alles voor een goede voorbereiding. Samenwerking staat daarin centraal: met de crisispartners in de regio én met de andere regio's.

“De samenwerking met crisispartners is goed geborgd. Bijvoorbeeld binnen het Noordzeegebied hebben we vaste bovenregionale overleggen waarin we actualiteiten, ontwikkelingen en plannen bespreken. Een succesverhaal van interregionale samenwerking is voor mij de aanpak van digitale ontwrichting. Cyber is een actueel thema en voor veel organisaties nog redelijk grijs gebied. Juist daarom is het fijn samen op te trekken, niet ieder voor zich. Hierbij wordt nauw samengewerkt in Noordwest (NW) 4 verband. Met een projectgroep zijn bestaande plannen - bijvoorbeeld van het NIPV - doorvertaald naar de eigen regio's. Ontwikkelingen en dreigingen worden gemonitord, zodat we voortdurend kunnen finetunen.”

¹⁰ Bron: Evaluatie crisis COVID-19 1 juli-1 december 2020, Veiligheidsregio Kennemerland, Berenschot, 2021.

“Daarnaast wordt een Crisis Adviesteam-Cyber (CAT-C) ingericht, bestaande uit Operationeel Leiders (OL'en), Informatiemanagers (IM'ers) en crisiscommunicatie adviseurs uit de regio's van NW4. Zij kunnen bijspringen bij een cybercrisis. Noem het een hulplijn. Afgelopen kerstperiode was er sprake van zo'n grote dreiging in het cyberdomein, met mogelijke impact op miljarden systemen over de hele wereld. Dat hebben we met elkaar opgepakt. Samen het probleem geduid - wat betekent het voor ons - en vandaaruit de crisismanagers voorzien van scenario's en plannen: wat doe je in welk geval en wie zijn dan je contactpersonen.”

“Samenwerken met mensen uit diverse regio's is niet alleen efficiënt, het geeft energie. Je kunt je kennis delen en nieuwe kennis mee terug nemen. Het gaat over serieuze zaken als dreiging en impact en het is een technisch onderwerp, dat maakt het lastig om erover te praten met vrienden en familie. Binnen het team spreek je dezelfde taal en kun je direct de inhoud in. De sfeer hierbij is goed.”

“Rollen, taken, communicatielijnen en verantwoordelijkheden zijn heel duidelijk in de koude fase. Maar elke crisis is net even anders. Daarom zijn goeie contacten en warme relaties van groot belang, dat kan ik niet genoeg benadrukken. Bij een dreigende crisis moet je elkaar weten te vinden. En dan vraag je: hoe gaat het bij jullie? Zijn jullie voorbereid? Als organisatie zijn we ons steeds meer bewust van onze rol in het grotere geheel. We bieden als VRK een samenwerkingsplatform aan, waarbij we faciliteren en het (crisis)netwerk met elkaar verbinden.”

3.3 Informatiegestuurd werken

Crisisbeheersing kan alleen doeltreffend zijn wanneer sprake is van goede informatievoorziening waarbij alle fasen van het crisisbeheersingsproces worden ondersteund. Het doel van informatievoorziening is dat een afgestemd informatiebeeld beschikbaar is, zowel voor de integrale adviestaak als voor de preparatie, respons en herstelfase. Informatievoorziening en -uitwisseling moeten structureel 24/7 zorgen voor een eenduidig informatiebeeld in het netwerk van crisisbeheersing. Dat is belangrijk om dreigingen snel te kunnen detecteren en erop te kunnen reageren.¹¹ Informatievoorziening is een samenspel van informatieprocessen, informatiesystemen, afspraken, techniek en data.

Ambitie	Daartoe
We hebben een compleet en actueel (veiligheids)beeld, en kunnen op basis daarvan snel en adequaat optreden.	A. Versterken we de interne informatie- en kennisdeling, om een goede informatiepositie te hebben over kwetsbaarheden, risico's, dreigingen en incidenten.
	B. Bevorderen we goede informatie-uitwisseling met (crisis)partners.
	C. Treden we op als informatieknooppunt voorafgaand, tijdens en na afloop van crises.
	D. Sluiten we aan op landelijke ontwikkelingen op het gebied van informatievoorzieningen en informatiegestuurd werken.

¹¹ Bron: Evaluatie Wet veiligheidsregio's, Naar toekomstbestendige crisisbeheersing en brandweerborging, 2020.

A. Goede informatiepositie

Een goede informatiepositie is een randvoorwaarde voor flexibele en effectieve crisisbeheersing. We streven naar een compleet en actueel inzicht in de grootste (fysieke) veiligheids- en gezondheidsrisico's in onze regio. We werken informatiegestuurd en risicogericht. We zetten onze kennis en capaciteit daar in waar de grootste veiligheidswinst te behalen valt. Het is daarvoor noodzakelijk dat we informatie uitwisselen met de hulpdiensten binnen onze veiligheidsregio én met omliggende veiligheidsregio's. Dat vereist meer uniformiteit in registratie en betere aansluiting op elkaars systemen om informatie te kunnen ontsluiten. Ook om zo inzicht te verkrijgen in de effectiviteit van de activiteiten die we ondernemen in het kader van crisisbeheersing.

B. Bevorderen informatie-uitwisseling

Informatievoorziening is een gezamenlijke opgave. Dat vereist een informatievoorziening die in samenwerking met crisispartners wordt ingericht. Informatie over risico's én de activiteiten om deze risico's te beperken behoren immers veelal niet tot het domein van de veiligheidsregio. Als we in staat zijn risico's en (dreigende) crises eerder te onderkennen, dan kan de crisisorganisatie sneller maatregelen treffen. En kunnen inwoners eerder en beter geïnformeerd worden.

De veiligheidsregio's hebben een regisserende en coördinerende rol ten aanzien van het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening tussen de bij crisisbeheersing betrokken diensten en organisaties – zowel binnen als buiten de veiligheidsregio. Daartoe moeten we kunnen beschikken over relevante (bron)informatie van partners buiten de veiligheidsregio die bij de crisis betrokken zijn, zowel publiek als privaat. Dat betekent dat cruciale functies binnen onze crisisorganisatie toegang moeten hebben tot voor de crisisbeheersing relevante data en informatie. En deze onder goede governance mogen verzamelen, verwerken en delen. Omgekeerd stellen we onze data en informatie ook beschikbaar aan crisispartners.

De afgelopen jaren hebben we vooral ingezet op het implementeren van het Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS) en de netcentrische werkwijze bij onze crisispartners. We zetten LCMS vooral in tijdens incidenten, crises en bij de voorbereiding op evenementen. De coronacrisis heeft aangetoond dat we dit verder moeten professionaliseren en stroomlijnen.

Evaluatie crisis COVID-19 1 juli-1 december 2020, Veiligheidsregio Kennemerland (Berenschot, 2021)

Bevinding 21. Er werd veel informatie gedeeld via verschillende instrumenten, waardoor de informatiestroom soms voelde als een overdaad.

Bevinding 22. LCMS werd als instrument vooral gebruikt om contactinformatie te vinden en minder om op de hoogte te blijven van actuele informatie.

Er valt ook winst te behalen door voorafgaand en na afloop van incidenten informatie met elkaar te delen. Hierover maken we de komende periode afspraken met onze crisispartners. Ten behoeve van gemeenschappelijke informatievoorziening in alle fasen van crisisbeheersing, wordt in de evaluatie van WvR (2020) aanbevolen hiervoor een wettelijke basis te creëren.

C. Informatieknooppunt

De komende jaren professionaliseren we het Veiligheidsinformatie Knooppunt (VIK). Op dit moment is het VIK nog een activiteit in LCMS waarin we alle relevante informatie voor onze crisisfunctionarissen bijhouden, zodat deze informatie beschikbaar is op het moment dat een risico zich ontwikkelt tot een crisis. We willen het VIK doorontwikkelen naar een daadwerkelijk knooppunt van informatie: een plek waar informatie uit verschillende bronnen en organisaties samenkomt, wordt geanalyseerd, geduid en als één geheel gedeeld. Hiermee bereiden we de crisisorganisatie beter voor op (dreigende) crises, en kunnen we in vroegtijdig stadium maatregelen nemen om verdere escalatie te voorkomen. Zo kan informatie uit het VIK gebruikt worden om een crisisdiagnose uit te voeren (zie Thema 1: Flexibele organisatie). Verder is er een stap gemaakt met de wekelijkse veiligheidsbriefing, waarin crisisfunctionarissen aan het begin van hun piket worden bijgepraat over bijzonderheden die de komende week worden verwacht. Zo zijn ze niet alleen beter voorbereid op een

mogelijke crisis, maar zijn ze ook in de gelegenheid geweest om kort kennis te maken met de collega's met wie ze de komende week piket draaien. In 2023 zullen verdere stappen worden gezet die het VIK doeltreffender, efficiënter en beheers- en gebruiksvriendelijker kunnen maken.

D. Aangesloten op landelijke ontwikkelingen

De coronacrisis en vluchtelingen- en asielcrisis tonen het belang aan van een goede bovenregionale en landelijke informatiepositie. Het blijkt niet efficiënt om als veiligheidsregio individueel contact te onderhouden met elke crisispartner. Tijdens de aanpak van Covid-19 werd het Landelijk Operationeel Team Corona (LOT-C) ingesteld, met de opdracht te zorgen voor een gecoördineerde aanpak van de pandemie tussen de veiligheidsregio's en het Rijk, en de veiligheidsregio's onderling. Het LOT-C signaleerde en adresseerde op deze manier knelpunten in de aanpak van de crisis. Het LOT-C had een verbindende rol tussen de 25 veiligheidsregio's en het Rijk. Zo ontwikkelde het LOT-C het Covid-dashboard, zodat er een totaalbeeld was van de situatie in de veiligheidsregio's. De VRK was hierop aangesloten en vertaalde het dashboard weer naar de regio toe. Verder werd capaciteit voor het LOT-C onder andere geleverd door de veiligheidsregio's, waaronder ook onze regio. Dezelfde manier van werken is ook weer toegepast bij de Oekraïne crisis en de VRK zal ook bij toekomstige crisis telkens kijken hoe er goed kan worden aangesloten bij de landelijke ontwikkelingen.

Om regie en coördinatie op het gebied van informatievoorziening en informatie-uitwisseling bij crisis en rampen goed te laten plaatsvinden, is het Knooppunt Coördinatie Regio's – Rijk (KCR2) opgericht. Het is de bedoeling dat alle veiligheidsregio's eind 2024 via een (inter)regionaal VIK aangesloten zijn op KCR2. De VRK volgt deze ontwikkeling nauwlettend, waarbij de komende periode zal worden bekeken hoe het VIK hierop kan aansluiten.

Wij weten gewoon heel veel

Jacco Vermeer over Informatiegestuurd Werken

Als Calamiteitencoördinator (CaCo) op de meldkamer is Jacco Vermeer letterlijk de spin in het web. "Bij de Grand Prix begrijpt iedereen hoe belangrijk het is dat politie, brandweer en ambulance optimaal samenwerken, maar het geldt eigenlijk bij elk incident. Als de traumahelikopter ergens heen gaat, moet er óók politie naar toe. Al is het maar om de verwarring op locatie op te vangen. Bij een crisis heb je als CaCo de helikopter-view. Je bent de enige die álle informatie heeft."

Die informatiepositie is cruciaal, zo legt hij uit. "Wij zijn een vooruitgeschoven post. Vroeger kwam informatie overal en nergens vandaan. Nu komt alles bij ons binnen. Hoe completer en actueler, hoe meer je ermee kunt. Informatiegestuurd werken zorgt ervoor dat je goed en snel kunt anticiperen op wat er gaat gebeuren. Op het Realtime Intelligence Center van de meldkamer houden we alle sociale media in de gaten. Daar verzamelen we enorm veel informatie. Soms denk je 'wat moet ik hier nu weer mee', maar je houdt het toch in je achterhoofd. De boerenprotesten zijn daar een voorbeeld van. Gaat het opeens gonzen, weten we genoeg. Krijg je dan een melding van brand langs de snelweg, koppel je dat meteen. In die zin blijft het mensenwerk: intuïtie en ervaring zijn nog steeds belangrijk."

“Vroeger was dit een dubbelfunctie, toen was ik daarnaast centralist. Dat is nu ondenkbaar. Het is een landelijke ontwikkeling. Je wordt ‘informatiemakelaar’, maakt matches tussen de verschillende mensen die ermee aan de slag moeten. Daarom zoeken we elkaar ook steeds meer op. Voor ons is de samenwerking met de Veiligheidsregio’s Zaanstreek-Waterland (ZW) en Noord-Holland Noord (NHN) het belangrijkste. Samen ontwikkelen we het VIK (Veiligheidsinformatieknooppunt), een systeem waarin we meldingen voortdurend monitoren, analyseren en delen. Een soort barometer die van groen naar rood gaat, zodat we snel in actie kunnen komen, of kunnen voorkomen dat een crisis escaleert. Daarnaast zijn we begonnen met een wekelijkse Veiligheidsbriefing, een soort weekstart, met de crisisfunctionarissen van het Operationeel Team (OT). We kijken vooruit, spreken komende evenementen en bijzonderheden door.”

“Met partners als Rijkswaterstaat, Waterschap, ProRail en het Kustwachtcentrum wordt ook steeds intensiever samengewerkt. Met de meldkamers van Schiphol en Tata Steel hebben we dagelijks contact. “Er is elke dag wel een voorzorgslanding of een ‘onwel-wordinkje’ zoals wij dat noemen. Daar merken mensen weinig van, omdat we zo snel schakelen.”

“Binnen Crisisbeheersing wordt trouwens ook steeds beter samengewerkt. Voorheen waren we als meldkamer een eilandje, de glazen bol. Nu worden de banden flink aangetrokken. Neem het project Vakbekwaamheid, dat geven we helemaal samen vorm. Een goede zaak en het bewijs dat we als organisatie echt een nieuwe weg zijn ingeslagen.”

3.4 Maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht

We gaan uit van samenredzaamheid; de gedeelde verantwoordelijkheid en samenwerking in crisisbeheersing tussen professionals, georganiseerde vrijwilligers en samenleving. Om het belang van samenwerking met partijen in het maatschappelijk middenveld te benadrukken, geeft de evaluatiecommissie van de Evaluatie Wvvr (2020) in overweging om het maatschappelijk middenveld te erkennen als belangrijke crisispartner.

Ambitie	Daartoe
We participeren in een netwerksamenleving, en werken samen met inwoners en organisaties aan een veilig Kennemerland.	A. Faciliteren we inwoners en organisaties tot zelf- en samenredzaamheid.
	B. Benutten we de zelf- en samenredzaamheid van én burgerhulp in de samenleving, zodat we hulpverlening kunnen richten op verminderd zelfredzamen.

A. Faciliteren van zelf- en samenredzaamheid

Mensen hebben een sterke wil om anderen te helpen in geval van een incident of crisis. Ze zijn vaak als eerste ter plaatse bij een incident en kunnen zichzelf en anderen in veiligheid brengen, slachtoffers helpen en ander nuttig werk verrichten. Het is in veel gevallen niet nodig dat we mensen hiertoe motiveren of stimuleren. Het is effectiever aan te sluiten bij de al bestaande zelf- en samenredzaamheid en deze te faciliteren of te reguleren.¹² Dit doen we onder andere door middel van risico- en crisiscommunicatie en door het organiseren van (preventieve) activiteiten voor inwoners. Denk hierbij bijv. aan het gebruik van buurt groep-whatsapps als communicatiemiddel voor omwonenden bij het geven van informatie of handelingsperspectief.

B. Benutten zelf- en samenredzaamheid

We omarmen zelf- en samenredzaamheid. Maar het ontbreekt nog aan concrete handelingsperspectieven voor professionele crisisfunctionarissen hoe met spontane burgerhulpverlening om te gaan. Onze primaire reactie is

¹² Bron: *Zelfredzaamheid en burgerhulp bij rampen en crises*, WODC, 2021.

om hulpverlenende burgers op afstand te houden. De komende jaren maken we onze crisisfunctionarissen meer bewust van het thema 'burgerhulp', en op welke wijze ze hier tijdens incidenten en crises gebruik van kunnen maken. Dat doen we door in onze planvorming en procedures aandacht te besteden aan hulpverlenende burgers. En door het thema terug te laten komen in onze Multidisciplinair Opleiden, Trainen en Oefen (MOTO)-activiteiten. We betrekken daartoe (maatschappelijke) instellingen en organisaties bij het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van MOTO-activiteiten. Andersom sluiten we graag aan bij initiatieven in de samenleving op het gebied van zelf- en samenredzaamheid. Als netwerkorganisatie kunnen we partijen aan elkaar koppelen.

Voorbeeld burgerhulp

Wij hebben concreet ook al voorbeelden alwaar burgerhulp ons erg helpt. Bij een zoektocht naar een drenkeling in onze regio hebben wij de burgers gevraagd een menselijk keten te maken om zo het ondiepe water te doorzoeken. Hiermee bereiken wij ook nog iets anders en dat is het gevoel van onmacht omzetten in concreet handelen.

Als we beter in staat zijn zelf- en samenredzaamheid te benutten, kunnen we ons primair richten op mensen die afhankelijk zijn van onze hulpverlening. Het aandeel kwetsbaren in onze samenleving neemt toe. Deze mensen zijn niet altijd in staat zichzelf in veiligheid te brengen bij incidenten en crises. Bovendien kunnen per incidenttype de groepen die kwetsbaar zijn verschillen. Tijdens een incident of crisis is het daarom belangrijk om goed in te schatten hoe zelfredzaam de mensen in het getroffen gebied zijn, welke informatiebehoefte ze hebben en wat de verschillen daarin tussen (groepen) mensen zijn. We streven ernaar om de verminderd- en niet-zelfredzame mensen in onze regio én hun informatiebehoefte beter in beeld te hebben.

Weerbaarheid is een groot goed

Saskia van Egmond over maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht

Saskia van Egmond is piketwoordvoerder en communicatieadviseur bij crises en rampen en binnen Crisisbeheersing CoPi voorlichter. Dit team staat 24/7 klaar om pers en samenleving te informeren bij incidenten. "Wij staan er altijd middenin, we zijn de ogen en oren van de samenleving. Het is zo'n mooi vak!"*

"Je pieper gaat af, je luistert direct mee met de porto voor de eerste info. Je stapt in de auto en je adrenaline stijgt. Want je bent goed voorbereid, maar je weet: het is altijd anders. Wat we doen als we aankomen, is letterlijk even van een afstandje kijken en onze zintuigen gebruiken: wat zien en horen we, wat ruiken en proeven we? Je moet jezelf dwingen daar de tijd voor te nemen. Wij hoeven de brand niet te blussen, wij moeten zien wat de buitenwereld ziet, zodat onze informatie daarop aansluit. Mensen moeten zich kunnen herkennen in het beeld dat we geven."

“Communicatie bij een incident is cruciaal om de gevolgen te beperken. We willen feitelijke informatie geven én een handelingsperspectief. Vertellen wat mensen zelf kunnen of moeten doen, wat ze van ons kunnen verwachten en hoe lang het gaat duren. Onze eerste doelgroepen zijn de direct gedupeerden en omwonenden. Daaromheen zien we een groeiende groep mensen die niet betrokken zijn, maar zich wel betrokken voelen. Die er iets van vinden en actief meepraten.”

“Er is een grote drang naar informatie, die behoefte wordt bijna met de dag groter. Als overheid zijn we niet langer preferred supplier van de informatie. Zelfs als we razendsnel ter plekke zijn, worden we vaak ingehaald door sociale media. Daarom werken we met een omgevingsanalist, die precies weet wat er speelt. Zo kunnen we aan die gevoelens appelleren, of gericht vragen beantwoorden. Eigenlijk zijn we nu veel meer aan het communiceren en adviseren wij ook daarin. Dan zeggen we bijvoorbeeld: ‘Bel nu de burgemeester, want mensen gaan er zelf een verhaal van maken.’”

“Wat we steeds vaker zien is dat mensen het incidentgebied in gaan, dat ze willen helpen. Daar moeten we ons bewust van zijn en juist gebruik van maken. Goed coördineren én goed communiceren, precies vertellen wat we van ze nodig hebben. Daar worden we op getraind. Of burgerhulpverlening gewenst is, bepaal je met de partners in de CoPI-container. Soms is het veiliger als mensen aan de kant blijven. Dat heeft niets met weerstand te maken.”

“Met communicatie kun je weerbaarheid en veerkracht voeden. Dat begint al bij risicocommunicatie. Dat wordt vaak preventief ingezet, maar draagt ook bij aan het vergroten van de zelfredzaamheid. Het is fijn als mensen al weten wat ze moeten doen bij een duinbrand of bij een overstroming. Dan kun je op een ander niveau instappen met je communicatie. Weerbaarheid is een groot goed. De mensen die zich redden, redden zich. Zo hebben wij meer tijd om ons op de kwetsbare mensen te richten.”

** CoPI: Commando Plaats Incident (CoPI) is de operationele leiding op de plaats incident.*

3.5 Kwalitatieve borging vakbekwaamheid crisisorganisatie

De veiligheidsregio's worden aangesproken op het goed functioneren van de crisisorganisatie en daarin zijn vakbekwame crisisfunctionarissen van groot belang. Het is daarom belangrijk dat wij inzicht hebben in de vakbekwaamheid van de verschillende crisisfunctionarissen, ook als de primaire verantwoordelijkheid voor die vakbekwaamheid in sommige gevallen niet is belegd bij de veiligheidsregio (bijvoorbeeld bij politiefunctiefunctionarissen).

Ambitie	Daartoe
We optimaliseren de kwalitatieve borging van vakbekwaamheid	A. Actualiseren we de regionale evaluatiemethodiek.
	B. Stellen we jaarlijks een rode draden analyse op.
	C. Borgen we kennis en ervaringen middels een digitaal platform.

A. Actualiseren regionaal evaluatiemethodiek

We zijn een lerende organisatie. Dat wil zeggen dat onze crisisorganisatie en -functionarissen zich door blijven ontwikkelen, onder andere door te leren van oefeningen, (GRIP)incidenten en evenementen. Daartoe hebben we een regionale werkwijze evalueren ontwikkeld, met als doel inzicht te verkrijgen in het functioneren van de crisisorganisatie, te komen tot een gedragen, eenduidige werkwijze voor evaluaties, hiervan te leren en de kwaliteit van de crisisorganisatie te optimaliseren. Op basis van de lessen/leerpunten die de evaluatie oplevert, kan bepaald worden of er aanpassingen noodzakelijk zijn in de crisisorganisatie of in de voorbereiding. Een les is pas een geleerde les als de crisisfunctionarissen in staat zijn om het geleerde ook daadwerkelijk in de praktijk toe te passen. In de volgende beleidsperiode 2023-2026 willen we aandacht besteden aan:

- Afbakening: wat willen we evalueren en hoe kunnen we dit zo uniform mogelijk doen?
- Kwaliteitsnorm: we willen voldoen aan de wet- en regelgeving en de PDCA-cyclus borgen.
- Intensivering van de samenwerking met de kolommen en de NW4 veiligheidsregio's.

B. Rode draden analyse

Doordat we een eenduidige aanpak van evalueren afgesproken hebben, kunnen we evaluatierapporten met elkaar vergelijken en worden trends inzichtelijk. De geleerde lessen worden geborgd in de crisisorganisatie en zo wordt het lerend vermogen (boven)regionaal versterkt. Een rode draden analyse sluit aan op en vormt een essentieel onderdeel van de VRK-kwaliteitszorgcyclus. De indicatoren van het toetsingskader van de IJ&V¹³ vormen een belangrijk fundament.

C. Borgen van kennis en ervaringen

Goed vakmanschap is de basis van ons werk. Daarom investeren we in de professionaliteit en vakbekwaamheid van onze crisisfunctionarissen. Uitgangspunt is dat alle crisisfunctionarissen hun functiegerichte opleiding en oefening(en) in de eigen kolom krijgen, en hiermee monodisciplinair vakbekwaam worden. Daarmee zijn de reguliere, generieke basisvaardigheden op orde. MOTO is gericht op de manier hoe crisisfunctionarissen samen opereren in de crisisteams van de crisisorganisatie in onze regio. Het MOTO-beleid richt zich onder andere op de volgende pijlers:

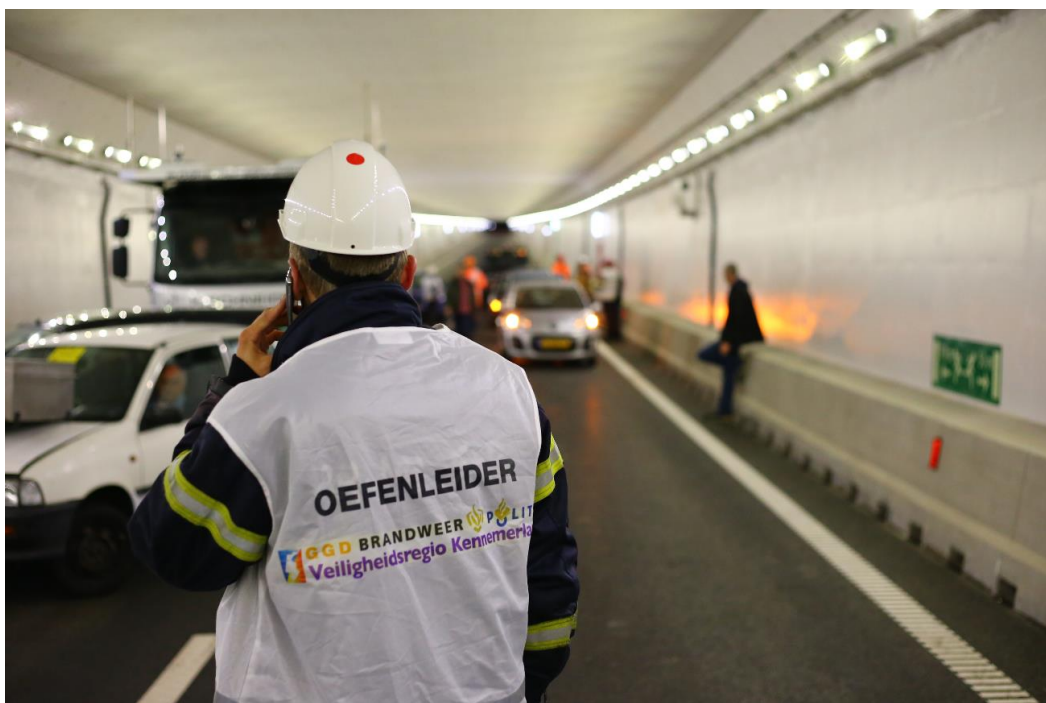
- De crisisorganisatie van de VRK is in staat de problemen die ze tegenkomt (zo goed mogelijk) op te lossen. Uiteindelijk verloopt een ramp of crisis onvoorspelbaar en is planvorming niet altijd voldoende toereikend. De MOTO-activiteiten dienen daarom bij te dragen aan het probleemoplossend vermogen van de crisisorganisatie.

¹³ Toetsingskader multidisciplinaire taakuitvoering veiligheidsregio's, inspectie JenV, maart 2018.

- De crisisorganisatie van de VRK is gericht op samenwerken en is flexibel en veerkrachtig. Dit betekent dat de crisisorganisatie over de vaardigheden en (team)competenties/skills beschikt om, waar nodig te kunnen improviseren, veerkrachtig te zijn en zo optimaal mogelijk samen te werken.

De crisisfunctionarissen van de VRK zijn (aantoonbaar) goed opgeleid, vakbekwaam en permanent getraind. Hiertoe wordt de multidisciplinaire geoefendheid geregistreerd in Veiligheidspaspoort (VP).

Incidenten en crises overschrijden in toenemende mate fysieke en beleidsmatige grenzen, het is daarom van belang crisispartners te betrekken bij MOTO-activiteiten. Hiertoe hebben we het MOTO-platform ingericht. We betrekken crisispartners bij de ontwikkelingen op MOTO-gebied en de invulling van het MOTO-jaarprogramma. Ook maken we afspraken over betrokkenheid bij de uitvoering van en deelname aan het MOTO-programma. Interregionale samenwerking is ook de komende jaren een belangrijk uitgangspunt binnen het MOTO-programma. Samenwerking concentreert zich, gelet op het risicoprofiel, in eerste instantie op de veiligheidsregio's NHN, ZW en AA (de NW4-partners).

4 Bijlage

4.1 Bijlage 1: Wettelijke bepalingen en de uitvoering daarvan

Wet veiligheidsregio's, artikel 14, lid 2:

Het beleidsplan omvat in ieder geval:	Dit is terug te vinden in:
a. Een beschrijving van de beoogde operationele prestaties van de diensten en organisaties van de veiligheidsregio, en van de politie, alsmede van de gemeenten in het kader van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;	De beoogde operationele prestaties vloeien grotendeels voort uit het Besluit veiligheidsregio's en de scenario's uit het risicoprofiel van de regio. Deze prestaties zijn opgedeeld in de processen melding en alarmering, opschaling, leiding en coördinatie en informatiemanagement. Het regionaal Crisisplan beschrijft de inrichting van de regionale multidisciplinaire crisisorganisatie. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de organisatie in het kader van rampenbestrijding en crisisbeheersing zijn hierin vastgelegd. De organisatie is generiek en past zich aan de aard en omvang van het incident aan. Operationele eenheden worden flexibel naar behoefte ingezet met het multidisciplinair knoppenmodel.
b. Een uitwerking, met inachtneming van de omstandigheden in de betrokken veiligheidsregio, van door Onze Minister vastgestelde landelijke doelstellingen als bedoeld in artikel 37;	De landelijke strategische agenda van het Veiligheidsberaad.
c. Een informatieparagraaf waarin een beschrijving wordt gegeven van de informatievoorziening binnen en tussen de onder a bedoelde diensten en organisaties;	De VRK maakt gebruik van de informatievoorziening zoals benoemd in paragraaf 5.3 Informatiegestuurd werken.
d. Een oefenbeleidsplan;	Het meerjarenbeleidsplan MOTO 2023-2026 is opgesteld. In paragraaf 5.1.3 Vakbekwaamheid: Versterken probleemoplossend vermogen staat beschreven waar het plan zich op richt.
e. Een beschrijving van de niet-wettelijke adviesfunctie, bedoeld in artikel 10, onder b;	De brandweer Kennemerland legt dit jaarlijks vast in afspraken per gemeente (in het 'activiteitenplan'). Deze afspraak is conform Bijlage A, behorende bij de bestuursafspraken (die in 2008 in het kader van de oprichting van de VRK per gemeente zijn vastgesteld).
f. De voor de brandweer geldende opkomsttijden en een beschrijving van de aanwezigheid van brandweerposten in de gemeenten alsmede de overige voorzieningen en maatregelen, noodzakelijk voor de brandweer om daaraan te voldoen.	In 2023 stelt het bestuur het dekkingsplan 2023-2026 dat door brandweer Kennemerland is opgesteld vast. Dit plan is op basis van de landelijke systematiek 'gebiedsgerichte opkomsttijden'. Minimaal eens per vier jaar stelt de brandweer dit plan op voor onze Veiligheidsregio. Het plan beschrijft welke operationele prestaties wij de komende jaren gaan leveren met welke kazernes/posten, met welke basisbrandweereenheden en in welke organisatievorm

4.2 Bijlage 2: Overzicht prestaties en beoogde maatschappelijke effecten

Het Beleidsplan Crisisbeheersing 2023-2026 geeft richting aan de verdere ontwikkeling van de multidisciplinaire samenwerking op het gebied van crisisbeheersing in de regio Kennemerland. Deze samenwerking is gericht op het verbeteren en borgen van de veiligheid en gezondheid van burgers in de VRK.

Prestaties 2023-2026	Beoogde maatschappelijke effecten
Thema I: Flexibele organisatie We zijn in staat om ons passend te organiseren, zodat we een maximale inspanning kunnen leveren bij een (dreigende) crisis in het domein van openbare orde en veiligheid.	
A. We bereiden ons zo goed als mogelijk voor op (on)gekende crises, en op de maatschappelijke effecten daarvan.	De impact van incidenten wordt beperkt, doordat onze crisisorganisatie voorbereid is om flexibel te interveniëren op een scala aan verstoringen, onvoorzienbare situaties en nu nog onbekende dreigingen.
B. We richten onze crisisorganisatie zo in dat we flexibel kunnen opschalen en maatwerk kunnen leveren (ook bij dreigende en niet-acute crises).	
C. We verstevigen we het continuïteitsmanagement van de Veiligheidsregio in relatie tot crisisbeheersing.	
Thema II: Interregionale samenwerking en samenwerking met (crisis)partners We zijn hét samenwerkingsplatform op gebied van crisisbeheersing.	
A. We stellen onze kennis, expertise en netwerk ter beschikking aan andere organisaties.	Door effectieve samenwerking met (crisis)partners voorafgaand, tijdens en na afloop van incidenten wordt een bijdrage geleverd aan het voorkomen van incidenten en/of het beperken van de impact van incidenten.
B. We binden (nieuwe) samenwerkingspartners, en sluiten (strategische) partnerschappen.	
C. We versterken de relatie met onze partners binnen de regio, en op bovenregionaal niveau.	
Thema III: Informatiegestuurd werken We hebben een compleet en actueel (veiligheids)beeld, en kunnen op basis daarvan snel en adequaat optreden.	
A. We versterken de interne informatie- en kennisdeling, om een goede informatiepositie te hebben over kwetsbaarheden, risico's, dreigingen en incidenten.	Doordat we optimaal gebruik maken van data en informatie, om risico's en dreigingen te herkennen, te voorspellen en het operationeel optreden te ondersteunen, worden incidenten voorkomen en/of wordt de impact van incidenten beperkt.
B. We bevorderen goede informatie-uitwisseling met (crisis)partners.	
C. We treden op als informatieknoppunt voorafgaand, tijdens en na afloop van crises.	
D. We sluiten we aan op landelijke ontwikkelingen op het gebied van informatievoorzieningen en informatiegestuurd werken.	

Prestaties 2023-2026	Beoogde maatschappelijke effecten
<p>Thema IV: Maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht</p> <p>We participeren in de netwerksamenleving, en werken samen met inwoners en organisaties aan een veilig Kennemerland.</p>	
<p>A. We faciliteren inwoners en organisaties tot zelf- en samenredzaamheid.</p>	<p>Het risicobewustzijn van mensen is vergroot en mensen zijn beter in staat om zichzelf en elkaar in veiligheid te brengen bij incidenten.</p>
<p>B. We benutten de zelf- en samenredzaamheid van én burgerhulp in de samenleving, zodat we hulpverlening kunnen richten op verminderd zelfredzamen.</p>	
<p>Thema V: Kwalitatieve borging vakbekwaamheid crisisorganisatie</p> <p>We optimaliseren de kwalitatieve borging van vakbekwaamheid</p>	
<p>A. We actualiseren de regionale evaluatiemethodiek.</p>	<p>Een aantoonbaar parate, robuuste en vakbekwame crisisorganisatie die voorbereid is om flexibel te interveniëren op een scala aan verstoringen, onvoorzienbare situaties en nu nog onbekende dreigingen</p>
<p>B. We stellen we jaarlijks een rode draden analyse op.</p>	
<p>C. We borgen kennis en ervaringen middels een digitaal platform.</p>	

4.3 Bijlage III: Multidisciplinaire samenwerking: wie is wie?

Partner	Verantwoordelijkheden
Brandweer	Brandweer Kennemerland is verantwoordelijk voor het beperken en bestrijden van brand, het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand, het waarschuwen van de bevolking, het verkennen van gevaarlijke stoffen en het verrichten van ontsmetting. Daarnaast adviseert Brandweer Kennemerland overheden, organisaties en burgers op het gebied van brandveiligheid en incidentbestrijding.
GGD/GHOR	De GGD voert taken uit op het gebied van Publieke Gezondheidszorg. Als het gaat om crisisbeheersing is de GHOR (organisatorisch een afdeling van de GGD maar vallend onder de Wet Veiligheidsregio's) verantwoordelijk voor de leiding aan en coördinatie van geneeskundige hulpverlening bij zware ongevallen, rampen en crises. Anders dan politie, brandweer en ambulancediensten is de GGD/GHOR geen operationele hulpdienst. De GGD/GHOR heeft tot taak te zorgen dat de verschillende organisaties, die zich met geneeskundige hulpverlening bezighouden (Regionale Ambulance Voorziening, ziekenhuizen, huisartsen, GGZ, etc.) samen één hulpverleningsketen vormen. Een andere belangrijke rol van de GGD/GHOR is het organiseren van de psychosociale hulpverlening bij rampen en crises.
Bevolkingszorg	Bevolkingszorg is de verzamelnaam voor een aantal taken die de gemeenten op zich nemen in geval van een ramp of crisis. Daarbij horen bijvoorbeeld crisiscommunicatie en opvang en verzorging van de verminderd zelfredzame burgers. De gemeenten in de regio werken daarbij nauw samen. Om een adequate inzet van bevolkingszorg waar te maken, bestaan er diverse crisisfuncties. Deze crisisfuncties worden als neventaak ingevuld door ambtenaren werkzaam bij de gemeenten, de omgevingsdiensten Noordzeekanaalgebied & IJmond en de VRK.
Politie-eenheid Noord-Holland	De politie-eenheid Noord-Holland is in geval van een ramp of crisis verantwoordelijk voor belangrijke taken zoals ordehandhaving, mobiliteit en bewaking en beveiliging. Het Regionaal Bureau Conflict- en Crisisbeheersing (RCCB) van de politie organiseert en coördineert politiecapaciteit ten behoeve van deze politietaak.
Koninklijke Marechaussee (KMAR)	De Marechaussee voert op Schiphol de politietaken uit en is onder meer belast met handhaven van de openbare orde, de grenspolitietaken en toezicht op de veiligheid van de luchthaven. Deze taken voert de KMAR op Schiphol ook uit als zich daar een ramp of crisis voordoet.
Defensie, Regionaal Militair Commandant West / Midden	Defensie werkt bij de bestrijding van crises en rampen samen met civiele partners zoals politie, brandweer, gemeenten, geneeskundige diensten en het Openbaar Ministerie. Elke veiligheidsregio in Nederland heeft een Regionaal Militair Operationeel Adviseur (RMOA). Deze militair adviseert het lokaal gezag in de voorbereidingsfase en in een crisissituatie. De RMOA adviseert lokale (hulp)diensten welke middelen/expertise bij Defensie zijn aan te vragen.
Openbaar Ministerie (OM)	Het OM is, samen met de burgemeester, het lokaal bevoegd gezag in de driehoek en zal, afhankelijk van situatie en opschaling, aansluiten in bepaalde crisisteam. Het OM is verantwoordelijk voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en de daarvoor ondernomen acties. Dit geldt bij normale situaties maar ook bij crises. Onder de verantwoordelijkheid van het OM vallen onder meer het gezag over de opsporing (aanhouding

Partner	Verantwoordelijkheden
	en vervolging van personen), de inzet van bijzondere geweldsmiddelen (inzet DSI) en het nemen van maatregelen in het kader van Bewaken en Beveiligen.
Meldkamer Noord-Holland	In de gemeenschappelijke meldkamer zorgen centralisten van politie, brandweer en ambulancedienst, dat 112-hulpvragen van burgers worden verwerkt tot alarmering en inzet van de hulpdiensten. Een aparte functionaris, de calamiteitencoördinator, zorgt bij grotere incidenten voor coördinatie, regie en informatie. Sinds begin 2019 zijn de meldkamers van de regio's Kennemerland, Noord-Holland Noord en Zaanstreek Waterland, de Dienst Regionaal Operationeel Centrum van de Politie-eenheid Noord-Holland en de meldkamer van de Koninklijke Marechaussee samengevoegd in de meldkamer Noord-Holland (locatie Zijlweg, Haarlem).
Crisisbeheersing	Crisisbeheersing is samen met de crisispartners verantwoordelijk voor de multidisciplinaire voorbereiding op het adequaat handelen bij rampen en crises. Crisisbeheersing zorgt ervoor dat het netwerk van crisispartners goed samenwerkt, bijvoorbeeld door het organiseren van oefeningen, het evalueren van incidenten en het vastleggen van afspraken in multidisciplinaire planvorming. Crisisbeheersing is de opdrachtnemer voor het opstellen van het Regionaal Risicoprofiel en het Regionaal Beleidsplan Crisisbeheersing.